

Adviesnota PHO (concept)

Vergadering: PHO Economie en
Leefomgeving
Datum: 22 mei 2019
Tijd:
Agendapunt: 9

Portefeuillehouder: Nanning Mol

Auteur: Marcel Gordijn/ Paul Duijvensz		<u>Akkoord</u>
	Portefeuillehouder	d.d.
Afdeling: Strategische Eenheid	Financiën	d.d.
Bijlage:	Ja	Paraaf secretaris

Onderwerp: verlengen periode Regionaal Groenprogramma Holland Rijnland

Beslispunten:

1. Akkoord te gaan met het verlengen van het Regionaal Groenprogramma Holland Rijnland tot en met 2024.
2. Akkoord te gaan met het verlengen van de termijn van verantwoording voor nieuw af te sluiten Uitvoeringsovereenkomsten vanaf 2020 tot en met 2025.
3. Akkoord te gaan om samen met de clusters te bepalen hoe icoonprojecten vorm kunnen krijgen.

Inleiding:

Het Algemeen bestuur van Holland Rijnland (oud Holland Rijnland) heeft op 17 februari 2010 het Regionaal Groenprogramma Holland Rijnland 2010-2020 (GP) vastgesteld. Het GP maakt deel uit van het Regionaal Investeringsfonds (RIF) van Holland Rijnland (HR). Het Groenprogramma loopt in 2020 af. Op basis van realisatie tot nu toe en de afgesloten overeenkomsten met financiële verplichtingen wordt geschat dat ongeveer 7 miljoen overblijft na het verstrijken van de termijn in 2020 (zie bijlage 1 en 2). Het programma is de basis voor het afsluiten van uitvoeringsovereenkomsten (UO) tussen Holland Rijnland en de Landschapstafels/clusters van gemeenten (Leidse Ommelanden, Duin en Bollenstreek en Duin Horst & Weide) voor de realisatie van projecten op het gebied van landschap, recreatie en natuur. Het is wenselijk dat er meer integrale inspanning verricht wordt op thema's, zoals biodiversiteit en waterrecreatie, die groter zijn dan de schaal van de clusters en bij voorkeur onderdeel zijn van een breder programma zoals landbouwtransitie en verstedelijking. Dit kan in de vorm van icoonprojecten zoals de Hollandse Plassen e.o. en omvangrijke biodiversiteitsprojecten.

Dit advies formuleert een voorstel voor verlenging dat afwijkt van het AB besluit in 2010 en zal daarom opnieuw aan het DB, PHO en het AB worden voorgelegd.

Beoogd effect:

Het investeren van 28 miljoen euro tot en met 2024 in het realiseren van regionale projecten op het gebied van de groenblauwe structuur die bijdragen aan het versterken van biodiversiteit, realisatie van groene landschappen, (water)recreatie en cultuurhistorie.

Argumenten:*1.1 Groenprogramma leidt tot meer groen en recreatie in de regio*

De uitvoering van het Regionaal Groenprogramma tot nu toe heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van groen en recreatie in de regio. In totaal zijn 100 projecten geïnitieerd of reeds uitgevoerd (zie bijlage 2). Langs diverse regionale wegen zijn bloemrijke bermen aangelegd, kan er gefietst of gewandeld worden op een van de vele nieuwe wandel- of fietspaden met een lengte van 190 km. Verder is circa 700 hectare extra groen voor ecologische en/recreatieve doeleinden gerealiseerd. Tevens zijn op diverse locaties in de regio plaatsen opgeleverd waar gerecreëerd kan worden of waar gestart kan worden voor mooie tochten door de regio. Aan de kust is op diverse locaties gewerkt aan een toegankelijker en aantrekkelijker duingebied en kustlijn. Ook in de binnenstad van Leiden is geïnvesteerd in groen en recreatievoorzieningen bij Archeologisch Park Matilo en het Singelpark. De cultuurhistorische identiteit van de regio heeft daarnaast een impuls gekregen door de renovatie van pestbosjes en diverse landgoedparken. De afgelopen tijd is er steeds meer aandacht voor publiek-private samenwerking in groenprojecten.

1.2 Visie en doelstellingen nog steeds van kracht

In 2010 is de keuze gemaakt voor ruime doelstellingen:

- Versterken groenblauwe en recreatieve structuur
- Realiseren openheid en zichtlijnen landelijk gebied inclusief heldere stadsrandzones
- Versterken cultuurhistorie
- Stimuleren recreatief medegebruik

De ervaring is dat alle tot nu toe geïnitieerde en gerealiseerde projecten onder deze doelstellingen vallen.

1.3 Succesfactoren Groenprogramma zijn actueel

De eerste succesfactor is de samenwerking in clusters. Deze heeft de uitvoeringskracht van gemeenten gestimuleerd. Clusters van gemeenten hebben uitvoeringsovereenkomsten afgesloten.¹ De tweede succesfactor is het hanteren van cofinanciering. De bijdrage van Holland Rijnland heeft er mede toe bijgedragen dat provinciale subsidies verkregen konden worden. De meeste projecten hadden een financiering van 25% gemeente, 50% provincie en 25% Holland Rijnland.

¹ Clusters zijn een aantal samenwerkende gemeenten die globaal overeenkomen met de vier landschapstafels (Leidse Ommelanden, Duin- en Bollenstreek, Duin-Horst en Weide en Rijn- en Veenstreek)

1.4 Het advies geeft de mening weer van het PHO, DB en het Ambtelijk Overleg (AO) Natuur, Landschap en Recreatie van Holland Rijnland.

Het mogelijk vervolg van het Regionaal Groenprogramma is besproken in het PHO Leefomgeving op 30 mei 2018, in het DB Holland Rijnland op 7 juni 2018 en in het Ambtelijk Overleg Natuur Leefomgeving en Recreatie op 22 mei en 19 september 2018 en het DB op 25 april 2019.

De voorkeur is uitgesproken om geen nieuw Groenprogramma te ontwikkelen maar gezien het succes van het huidige programma te verlengen van 2020 tot en met 2024 (tijdshorizon beheerverordening RIF). Bij de besprekingen is naar voren gekomen dat de gemeenten concrete plannen hebben op het gebied van natuur, landschap en recreatie waaronder plannen ter versterking van biodiversiteit en waterrecreatie.

1.5 Verlenging Regionaal Groenprogramma sluit aan op regionale agenda

Binnen Holland Rijnland wordt een nieuwe regionale agenda vastgesteld. De voorlopige planning is om deze na een raadsconferentie en na een zienswijze-procedure in oktober ter besluitvorming aan het AB voor te leggen. Deze agenda formuleert de verlenging van het Regionaal Groenprogramma en benoemt nieuwe regionale opgaven als biodiversiteit en waterrecreatie.

1.6 Rijke Groenblauwe Leefomgeving van de provincie vraagt inzet gemeenten

De provincie Zuid-Holland heeft de visie en de uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving vastgesteld en nodigt partners als de gemeente uit om zich met de regio te richten op de volgende vier hoofdoggaven:

1. Verduurzamen landbouw
2. Transitie naar een groen en waterrijk stedelijk landschap en infrastructuur
3. Aantrekkelijk en gezond verbinden in een waterrijk Zuid-Holland
4. NatuurRijk Zuid-Holland

De provincie stelt op basis van de hoofdoggaven samen met gemeenten en regio een concrete uitvoeringsagenda met projecten op. De verwachting is dat de provincie Zuid-Holland voor uitvoering van deze agenda middelen vrijmaakt. Dit biedt de mogelijkheid om projecten deels door provincie, deels door Holland Rijnland en deels door gemeenten te laten financieren. Deze systematiek is ook in de afgelopen periode succesvol geweest.

2.1 Projecten vragen lange doorlooptijd

In 2010 is de keuze gemaakt voor uitvoeringsovereenkomsten met een looptijd van vier jaar. Vier jaar na ondertekening van de overeenkomst moeten de projecten gerealiseerd en verantwoord zijn. Het blijkt in dit verstedelijkte deel van de Randstad complex groenprojecten te realiseren. Grote projecten zoals Singelpark en park Duivenvoorde vragen meer tijd. Gedurende de looptijd van het Groenprogramma zijn meerdere uitvoeringsovereenkomsten verlengd. De praktijk heeft geleerd dat het veel voorbereiding vergt om tot daadwerkelijke realisatie te komen.

2.2 Looptijd UO's in de praktijk te krap

De projecten dienen nu binnen vier jaar na ondertekening van de uitvoeringsovereenkomst gerealiseerd en verantwoord te worden. In de praktijk van de afgelopen jaren blijkt deze termijn te krap. Om deze reden zijn verschillende UO's verlengd.

Het voorstel is nu dat de projecten in de nieuw af te sluiten UO's voor 31 december 2024 en de verantwoording en eindafrekening voor 31 december 2025 gerealiseerd moeten zijn.

3.1 Icoonprojecten vragen omvangrijke investeringen

Er moet meer integrale inspanning verricht worden op thema's die groter zijn dan de schaal van de clusters en bij voorkeur onderdeel zijn van een breder programma. Deze thema's zijn o.a. biodiversiteit, (water)recreatie & spreiding toerisme, landbouwtransitie, klimaatadaptatie, energie en verstedelijking. Met de systematiek van de Uitvoeringsovereenkomsten kan een regionale agenda met icoonprojecten vormgegeven worden. Deze agenda kan samen met de clusters en onder regie van de regio worden gerealiseerd.

3.2 Icoonprojecten vragen andere wijze van financiering

Icoonprojecten vragen omvangrijke investeringen. Op dit moment is niet bekend wat de omvang en kosten bedragen. Het voornemen is om samen met de clusters hieraan uitwerking te geven. Hierin zal ook de wijze van financiering meegenomen worden. De optie is om het percentage cofinanciering voor deze icoonprojecten te verhogen.

3.3 Biodiversiteit en waterrecreatie hebben prioriteit als icoonprojecten

Icoonproject biodiversiteit

Het gaat slecht met de biodiversiteit; het landschap in HR staat onder grote druk. De natuur gaat achteruit door vooral de intensieve landbouw, verstedelijking en de gevolgen van stikstofdepositie. Bijzondere soorten, zoals weidevogels, verdwijnen. Insecten, zoals bijen en vlinders, sterven uit. Zo is bijvoorbeeld in Zuid-Holland het aantal insecten met 85% gedaald t.o.v. een landelijke daling van 75%. Vooral buiten de natuurgebieden neemt de biodiversiteit fors af. Daarom is extra inzet op het gebied van biodiversiteit nodig voor de landbouwgebieden, bermen, recreatiegebieden en de steden.

Icoonproject waterrecreatie

Holland Rijnland heeft de afgelopen periode (i.s.m. gemeenten, provincies en ondernemers) geïnvesteerd in de ontwikkeling en promotie van de Hollandse Plassen e.o. De mogelijkheden van Hollandse Plassen kunnen zowel recreatief als economisch beter benut worden. Gemeenten, provincies en particuliere organisaties werken nu samen aan het opstellen van een uitvoeringsagenda. Projecten op het gebied van het stimuleren van waterrecreatie passen in de doelstellingen van het GP. Een bijdrage via het GP voor icoonprojecten draagt ertoe bij dat voor realisatie van deze nieuwe opgaven substantieel geïnvesteerd kan worden.

3.4 Invulling van icoonprojecten vraagt afspraken

De vormgeving van icoonprojecten vraagt nauwe samenwerking met de clusters. De inzet is hierbij voort te bouwen op inspanningen en projecten die in gang gezet zijn. De afspraak is om hierover in de eerste helft van 2020 aan het DB en het Portefeuillehoudersoverleg Economie en Leefomgeving te rapporteren.

Kanttekeningen

Regionaal Groenprogramma van gemeenten Holland Rijnland (voor 2010)

Het GP is gefinancierd uit middelen van het Regionaal Investeringsfonds. Dit fonds is gevoed door de gemeenten die destijds Holland Rijnland gevormd hebben.

De Rijnstreek (Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en een deel van Kaag en Braassem (oud gemeente Jacobswoude) is later in 2010 aangesloten bij Holland Rijnland. De Rijnstreek heeft besloten niet deel te nemen aan het RIF. De Rijnstreekgemeenten kunnen daarom geen beroep doen op middelen van het GP maar hebben een eigen gebiedsprogramma met middelen in het Flexibel Meerjaren Programma. In onderlinge samenwerking wordt wel nagegaan of projecten vanuit het gebiedsprogramma Rijnstreek en inzet vanuit het GP op elkaar afgestemd kunnen worden. Zo is stimuleren waterrecreatie en versterken biodiversiteit een prioriteit in beide programma's.

Financiën:

Tot op heden heeft het GP ongeveer € 13.225.000, - bijgedragen met een totale investering van € 52.900.000, - Geschat wordt dat ongeveer 7 miljoen overblijft na het verstrijken van de termijn in 2020 (zie bijlage 1 en 2). Het overschot van ongeveer € 7 miljoen moet een multipliereffect realiseren van een investering van ongeveer € 28 miljoen in het landschap tot en met 2024. De projecten moeten voor 31 december 2024 en de verantwoording en eindafrekening voor 31 december 2025 gerealiseerd zijn.

Planning:

- Behandeld in het DB op 25 april
- PHO 22 mei
- DB 6 juni
- AB 3 juli

Communicatie:

Over het besluit over het Groenprogramma plaatst Holland Rijnland een nieuwsbericht op de eigen website. Daarnaast worden verschillende media actief benaderd. Hiervoor gaat een persbericht uit naar o.a. het Leidsch Dagblad, AD Groene Hart en lokale omroepen. Nieuwsbericht en persbericht onderschrijven de kracht van het GP en de positieve resultaten van projecten in het landschap. Ter illustratie worden enkele behaalde successen genoemd. Ook maakte het Groenprogramma en de behaalde successen onderdeel uit van het programma van het Themacafé Groen op 15 mei.

Verder worden de mogelijkheden bekeken om bij de opening, ingebruikname of lancering van een project een bijeenkomst te organiseren voor stakeholders. Hier is dan ruimte om het GP verder uit de doeken te doen, uit te leggen wat het belang ervan is en hoe ook aanwezigen hieraan een bijdrage kunnen leveren. Het idee hierachter is dat een fysieke ontmoeting meer impact heeft, meer awareness kweekt en dat bij deelnemers de boodschap beter beklijft.

Evaluatie:

Jaarlijks dienen de clusters een voortgangsrapportage in.

Bijlagen:

Bijlage 1: verplichtingen Regionaal Groenprogramma Holland Rijnland

Bijlage 2: projectenlijst Regionaal Groenprogramma Holland Rijnland